

BH1981. 187.

I. A kórház kártérítési felelősségével kapcsolatban a „műtéti kockázat” fogalmi körébe nem vonható az olyan orvosi tevékenység és magatartás, amely a jogi megítélés szempontjából felróható magatartásnak minősül. Nem minősülhet műtéti kockázatnak az sem, ha a szövődményt az idézte elő, hogy a műtéti beavatkozást „akaratlanul” nem megfelelő képzettségű és gyakorlati készséggel rendelkező orvos végezte [Ptk. 339. § (1) bek.].

II. A bizonyítási teher alakulása a kártérítési felelősség egyes feltételei tekintetében [Ptk. 164. § (1) bek.].

Az 1929-ben született felperes 1978. május 17-én került az N.-i Kórház Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályára, ahol május 22-én a méh jóindulatú daganatos megbetegedése miatt műtéten esett át. A műtétet követően a felperes jobb oldali derékfájásra, majd a jobb vesetájék érzékenységére panaszkodott. Emiatt vesefeltöltést javasoltak, és ezt a vizsgálatot május 31-én végezték el. Ekkor észlelték a jobb oldali húgyvezető elzáródását. A felperest június 1-én további ellátásra a k.-i kórház urológiai osztályára helyezték. Itt június 2-án műtétet végeztek, s ekkor észlelték, hogy a húgyvezeték lekötése folytán a vese időközben elváltozása következett be, s emiatt a jobb vesét eltávolították. A műtét során észlelték azt is, hogy a lekötésen kívül a húgyvezetőt az előző műtét során át is vágták.

A felperesnél az urológiai osztályra történt felvételekor a hüvelyből sárgás híg váladék ürülését észlelték és ezért 1978. június 12-én végbél-hólyag sipoly gyanúja miatt a felperest a megyei kórház nőgyógyászati osztályára helyezték át. Itt a hátsóhüvelyboltozatban 2 ujjnyi nyílást találtak, melyen át széklet ürült. Ezt követően a felperest a sebészeti osztályra helyezték át, ahol is egymást követő műtéti beavatkozással a végbél-hüvely sipolyt megszüntették.

A felperes keresetlevelében kártérítés fizetésére kérte az alperes kötelezését, előadva, hogy az 1978. május 17-én végzett nőgyógyászati műtét során elkövetett orvosi műhiba miatt jobb veséjét el kellett távolítani, illetőleg a műtét során a vastagbélben okozott sérülés következtében keletkezett bélsipoly miatt több műtétet kellett végezni.

Az első fokú bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményében azt állapította meg, hogy orvosi műhiba nem történt. A műtétet követő szövődmények a nőgyógyászati műtétek időszakos velejárói.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottsága (ETT) felülvéleményében megállapította, hogy a felperesnél a műtétet végző orvos leköttötte és átvágta a jobb oldali húgyvezetőt, és a későbbi szövődményként jelentkezett a végbél-hüvely sipoly. Mindkét esetben műtéti szövődményről van szó, mely a felperesnél végzett műtéti beavatkozás kockázatának számít. Utal a szakvélemény arra is, hogy a felperes megelőző betegsége miatt a hasüregben összenövések alakultak ki, ez megnehezítette a műtéti beavatkozást, ezekben az esetekben fokozottabban kell számolni a szövődmények kialakulásával. Kiegészítő felülvéleményében az ETT megállapította, hogy a felperesen végzett műtét során „nem volt indokolt a húgyvezető lekötése, de nem lehet állítani, hogy ebben az esetben biztosan elkerülhető lett volna”. „A korábbi eredetű összenövések okozta nehézségek miatt és a műtéti területen fellépő vérzés megszüntetése kapcsán került sor a jobb oldali húgyvezeték akaratlan lekötésére és átvágására.”

Az első fokú bíróság a keresetet elutasította. Álláspontja szerint a szakértői véleményekből egyértelműen megállapítható, hogy a felperesen végrehajtott műtét során orvosi műhiba nem történt, az alperest kártérítési felelősség nem terheli.

A másodfokú bíróság az első fokú ítéletet helyben hagyta.

A jogerős ítélet ellen emelt törvényességi óvás alapos.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni; mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Téves a másodfokú bíróságnak a bizonyítási teherrel kapcsolatban kifejtett jogi álláspontja. A bizonyítási tehernek a Pp. 164. §-a (1) bekezdésében foglalt általános szabálya ugyanis a polgári jogi kártérítési felelősség területén csak részben érvényesül. A kártérítési igényt érvényesítő károsultat terheli a bizonyítás arra nézve, hogy a másik fél neki kárt okozott, illetve hogy a károkozó magatartás és a bekövetkezett kár között az okozati összefüggés fennáll. A felróhatóság vonatkozásában azonban a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint a bizonyítási teher megfordul. A

felróhatóság vélelme fennáll, ezért a károkozóra hárul a bizonyítási teher abban a vonatkozásban, hogy a károkozás nem volt felróható.

Az egészségügyről szóló 1972. évi II. tv. 44. §-a (1) bekezdésének c) pontja értelmében az orvos gyógyító megelőző tevékenysége körében nem alkalmazhat olyan vizsgálati eljárást, gyógymódot vagy gyógyító eszközt, amelynek elvégzésére megfelelő képzettsége vagy gyakorlati készsége nincs, vagy amelynek elvégzéséhez hiányoznak a tárgyi feltételek, kivéve ha közvetlen életveszély áll fenn, és az más módon nem hárítható el.

A 47. § (1) bekezdése szerint műtétet - a 44. §-ban foglalt rendelkezések figyelembevételével - az orvostudomány mindenkori állása szerint, indokolt esetben a korszerű orvostudománynak megfelelő módon szabad végezni.

Szakértői kérdés az, hogy a méhdaganat eltávolítása során a vesevezeték elvágása és ennek következményeként a vese eltávolításának szükségessége olyan műtéti szövődménynek és ehhez képest műtéti kockázatnak minősül-e, amelyet az adott műtéti megoldás alkalmazásának időpontjában a megfelelő képzettségű és gyakorlati készséggel rendelkező orvos sem tud elkerülni. Ezzel szemben a bíróság feladata annak eldöntése, hogy valamely orvosi magatartás a jogi megítélés szempontjából felróhatóan tekintendő-e.

Az ETT kiegészítő felülvéleménye csupán a vesevezeték lekötését minősítette műtéti szövődménynek és a műtéti beavatkozás kockázatának, a vesevezeték elvágásával kapcsolatban pedig arra utalt, hogy ez a műtétet végző orvos „akaratlan” magatartásának következménye. Az „akaratlan” orvosi magatartás a kártérítési felelősség megítélése szempontjából csak úgy értelmezhető, hogy a konkrét cselekvés a műtéttel összefüggésben nem volt szükséges és nem volt szándékos sem.

A „műtéti kockázat” fogalmi körébe nem vonható az olyan orvosi tevékenység és magatartás, amely a jogi megítélés szempontjából felróható magatartásnak minősül. De nem minősülhet műtéti kockázatnak az sem, ha a szövődményt az idézte elő, hogy a műtéti beavatkozást „akaratlanul” nem megfelelő képzettségű és gyakorlati készséggel rendelkező orvos végezte.

Az előadottakból kitűnően a vesevezeték átvágásával kapcsolatban a szakértői vélemény kiegészítésre szorul. Abban az esetben ugyanis, ha az lenne megállapítható, hogy megfelelő képzettségű vagy gyakorlati készségű orvos az adott műtétet a vesevezeték átvágása nélkül el tudta végezni, úgy ezt és ennek következményeként szükségessé vált vese eltávolítást nem lehet „műtéti szövődménynek” minősíteni, és az alperes kártérítési felelősségét meg kell állapítani.

De nem derítették fel az eljárás bíróságok a tényállást megfelelően a felperesnél a műtétet követően keletkezett hüvelysipoly vonatkozásában sem.

A felperes személyes előadása szerint a nőgyógyászati műtétet követő napokban már észlelte a rendellenességet és fájdalmait voltak. Dr. Sz. Gy. a műtétet követő 10. napon vette át az urológiai osztályra a felperest és ekkor észlelte a széklet ürítésével kapcsolatos rendellenességet. Az alperes képviselőjében eljáró dr. G. L. az 1979. február 26-án tartott tárgyaláson előadta, hogy álláspontja szerint a műtét közben összevarrták a vastagbelet a hüvelyfallal és ennek következményeként alakult ki később a sipoly. Az ETT felülvéleménye szerint a hüvelysipoly kialakulását nagy valószínűséggel a műtét során behelyezett varrat károsodást okozó hatásával lehet magyarázni, ez a sérülés is a nőgyógyászati műtét szövődményeként a műtét kockázatához tartozik.

Ebben a körben sem mellőzhető annak vizsgálata, hogy megfelelő képzettségű vagy gyakorlati készségű orvos műtéti eljárása során is bekövetkezett volna-e a sipoly kialakulását eredményező szövődmény.

Az előadottakra figyelemmel a jogerős ítélet megalapozatlan: ezért a Legfelsőbb Bíróság mindkét fokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, egyben az első fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította [Pp. 274. §-ának (3) bekezdése]. (P. törv. V. 21 050/1980. sz.)